

Det fins da ørret i Gjevilvatnet også

Trygve Reidar

EN SKOLETUR FOR 103 ÅRSIDEN

Av Wilhelm K. Støren

I begynnelsen av 1860-årene ble det norske høyfjell oppdaget av byfolket, og i løpet av noen år vant turismen så mange proselytter at Den Norske Turistforening kunne stiftes i 1868. Likevel må en vokte seg for å tro at disse årene betød et avgjørende vendepunkt når det gjaldt byfolks innstilling til friluftsliv og turer i naturen. De holdt seg fortsatt til bygatene, eller i høyden til løkkene i byens nærmeste omegn når de skulle trekke frisk luft om søndagene. Jeg husker at min gamle historielærer, adjunkt Vangen, friluftsmann med liv og sjel, fortalte at han som ung, i 80-årene, bodde på et pensjonat her i byen. En søndag gikk han en tur til toppen av Gråkallen; men da han ved middagsbordet fortalte at han hadde vært der, var det ingen som trodde ham. Først da han litt senere hadde fått den mest tvilende av gjestene, en jevnaldrende, med på den samme turen, forstod enkelte at det virkelig gikk an å gå så langt på en formiddag.

Så meget mer bemerkelsesverdig er da de opplysninger jeg fant i arkivet for Trondhjems borgerlige Realskole. De forteller nemlig følgende:

I juni 1849 sendte inspektør Olaus Vullum et sirkulære til foreldrene til de elever som gikk i gutteskolens 3 øverste klasser. Han bekjentgjorde der at det var meningen at han selv og tre andre av skolens lærere sammen med inntil et snes elever skulle foreta en fottur i sommerferien. Det kan kanskje være på sin plass å gjengi sirkulærets redegjørelse for selve turen i den originale form:

«Vi hadde tænkt at lægge Veien gjennom Klæbu, Selbu og Tydalen, muligens der, hvis Anledning gives, at see Finnerne, derfra tage Veien over til Merager, besee Sælbo Kobberværks Indretninger og derefter, hvis Veir, Lyst og Cassen tillade det, gaee over til Værdalen og derfra hjem, eller directe fra Merager gjennom Størdalen. Det Sidste er det sandsynligste Tilfælde». Turen ble anslått til å ville koste hver deltaker 3 spesiedaler.

Om lærerne som tok initiativet til denne turen var langt forut for sin tid, så viste det seg at mange foreldre var enige i deres tankegang, nemlig at elevene «kunne have Anledning til at tilbringe en Deel af deres Ferier paa en behagelig og i mange Henseender nyttig Maade». På sirkulæret finnes nemlig følgende påtegning:

P. O. Aune	Peter deeltager i Touren
C. Schreiner	Hilmar ligesaa
O. A. Moe	Ole Peter ligesaa
Carstens	Jacob ligesaa
Peter C. Buch (?)	Christopher ligesaa
J. Finne	Hans ligesaa
I. P. Bye	Stockfledt ligesaa
Strøms Enke	S. Strøm ligesaa
Wilh. Schüren	Gustav ligesaa
B. Engelsen	Jens ligesaa
Essendrop	Emil Bertelsen ligesaa
W. (?) Hagen	Fredrik ligesaa

Disse 12 pluss de fire lærere gjennomførte turen i dagsmarsjer på ca. to mil. Dette ble regnet for passelig for gutter i alderen 12—16 år, skjønt vi må vel gå ut fra at deltakernes alder lå nærmere 16 enn 12 år. En hest ble leiet for å frakte oppakningen. Innkvarteringen skjedde på gårder og setrer. Det er påfallende at de ikke la veien til Selbu over Jonsvannet—Mostadmarka, der den gamle alfarveien gikk, men derimot over Klæbu og så formodentlig innover Selbusjøen fra Brøttem. Fra Aune i Tydal har de så antakelig gått nordover langs Lødølja og opp på Gilsåfjellet til grubene, og derfra via Stordalen ned til Meråker, hvor Selbo kob-

berverks vaskeri lå. Dengang var det intakt driftsvei hele veien fra Aune til Meråker, og grubene Gilså og Lillefjell og Gilså smeltehytte var i drift.

Dessverre har vi ingen beretning fra selve turen, eller om hvor lang tid den tok. Vi vet bare at den ble gjennomført, og at den sannsynligvis gikk glatt, for det heter senere at den fristet til gjentakelser. Likevel hører vi i årene som følger ingenting om liknende turer.

Det meldte seg mange refleksjoner hos meg da jeg leste de gulnete ark som beretter om denne turen. Hva måtte ikke disse guttene ha tenkt da de vandret fra Tydal til Meråker med de svære fjellmassiver på alle kanter; gutter som vel ikke hadde sett stort mere av naturen før enn fjorden, Strinda og de nakne åsene vest for byen. Og hva da de stod på toppen av Gilsåfjellet og kunne se Fonnfjellet, Fongen, Øifjellet, Sylene og Storkluken på samme tid?!

«Ei blott til lyst»

Arne Falkanger